

RADY

ČO NESMIE BYŤ ZO SJL NA PRIJÍMACÍCH SKÚŠKACH NA STREDNÉ ŠKOLY?

Aj tento rok zverejňujem učivo zo slovenského jazyka a literatúry, ktoré sa nesmie overovať na prijímacích skúškach na stredné školy u žiakov 9. ročníka základnej školy. Vychádzam zo skúseností žiakov a pedagógov, ktorí postrehli, že sa v prijímacích testoch objavili aj témy, ktoré tam nesmú byť. Ešte predtým uvediem niekoľko poznámok k nižšie uvedenému zoznamu.

- 1) Školský zákon nariaďuje dodržiavať v prijímacích skúškach štátny vzdelávací program (ŠVP) pre ISCED 1 a 2 (par. 65, ods. 2 245/2008 Z. z.). Ak sa overuje učivo mimo ŠVP, škola porušuje zákon!
- 2) V prípade, že váš žiak alebo vaše dieťa zistí, že sa na prijímacej skúške overuje učivo mimo ŠVP, kontaktujte ihneď po prijímačkách strednú školu a upozornite ju na porušenie zákona. Máte právo na zmenu bodovania, teda anulovanie testovej otázky s nedovolenou témou. Môže sa pokojne stať, že práve chýbajúci bod za otázku mimo ŠVP môže vášho žiaka/vaše dieťa deliť od prijatia na strednú školu, preto sa určite ozvite. Okrem iného pripomínam, že rodičia majú právo nahliadnuť do prijímacieho testu aj s odborníkom na SJL.
- 3) Môžete si aj vopred overiť, či škola nebude v prijímacích testoch porušovať ŠVP. Mnohé zo škôl zverejňujú na svojom webe tematické okruhy prijímacích skúšok, ba aj cvičné testy. Keď po ich zhliadnutí zistíte, že dochádza k porušeniu ŠVP, kontaktujte školu a konštruktívnym spôsobom ju upozornite, že dochádza k porušeniu zákona. Je pravdepodobné, že dôjde k náprave. Mnohé stredné školy, aj tie renomované, si často neuvedomujú, že overujú učivo mimo ŠVP. Ak by ste sa rozhodli kontaktovať školu, napíšte mi na uvedený kontakt, pošlem vám vzorový text, ktorý môžete zaslať na e-mailovú adresu strednej školy. Ak sa obávate, že by po upozornení škola poškodila vášho deviataka v prijímacom konaní, kontaktujte ma a napíšem im upozornenie o pochybení ja.
- 4) Prosím, nevedzte diskusiu v zmysle, že žiaci už nemusia nič vedieť a že školy si nemôžu vybrať tých najlepších. Sám nesúhlasím s obsahom vyučovania SJL a ani proklamovaná reforma nie je dobrá. Ale súčasný stav je taký, že platí aktuálny štátny vzdelávací program a jeho prekročenie je porušením zákona, nech sa nám to akokoľvek nepáči. Okrem toho, z aktuálneho ŠVP sa dajú vytvoriť stovky legitímnych úloh, ktorými sa dajú odlíšiť žiaci vhodní na štúdium na danej strednej škole. Ak by sa vám zdalo, že pojmy, ktoré sú v uvedenom zozname, by mali žiaci ovládať, tak väčšina z nich sa vyučuje na stredných školách v maturitných odboroch. Preto nie sú témami základnej školy.
- 5) Ak kolegovia zo základných škôl namiesto komunikácie so strednými školami učia žiakov základných škôl všetko, robia chybu a konzervujú porušovanie zákona. Tým pádom si stredné školy budú overovať, čo len chcú a žiaci ZŠ sa musia stať encyklopédiou lingvistiky a literatúry.
- 6) Je pravdepodobné, že k rovnakému porušovaniu ŠVP dochádza aj v predmete matematika, ktorý je druhým predmetom prijímacích skúšok. V tomto prípade však musíte kontaktovať rozhladených matematikárov. Prípadne im odkážte, aby sa mi ozvali, a spíšeme podobný text.
- 7) Túto informáciu posielam aj školským úradom v jednotlivých miestnych samosprávach.
- 8) V prípade akýchkoľvek otázok ma neváhajte kontaktovať.

Nech sa páči, zverejňujem učivo zo SJL, ktoré nesmie byť na prijímacích skúškach pre žiakov deviatych ročníkov, a napriek tomu sa v testoch vyskytuje:

- vzory gazdiná, kuli,
- neurčité slovesné tvary (prechodník, prídavia, slovesné podstatné meno),
- slovesný rod - pasívny, aktívny,
- modálne, fázové, limitné a sponové neplnovýznamové slovesá,
- druhové a skupinové číslovky,
- vymedzovacie, neurčité, zvrätané (privlastňovacie zvrätané) zámená,
- prirad'ovacie a podrad'ovacie spojky,
- prirad'ovací a určovací sklad,
- primkýnanie a väzba,
- prirad'ovacie a podrad'ovacie súvetia a čiarky v týchto súvetiach,
- doplnok a polovetné konštrukcie,
- zložené súvetie a čiarky v zloženom súvetí,
- homonymá,
- jazykovedné náuky (fonetika, fonológia, morfológia, syntax, lexikológia, lexikografia, štylistika),
- beletrizovaný životopis,
- mená spisovateľov a ich životopisné údaje - ani významné osobnosti: Konštantín a Metod, Bernolák, štúrovci, Hviezdoslav,
- názvy a roky vydania literárnych diel a mená postáv (ani tých z čítaniek!),
- pomenovania a časové vymedzenia literárnych období - romantizmus, realizmus, renesancia, medzivojnová literatúra,
- roky rôznych historicko-literárnych udalostí,
- určovanie žánrov konkrétnych literárnych diel (ich vyvodzovanie z textu uvedeného v prijímacom teste je možné),
- anafora, epifora, epizeuxa, metonymia, synekdocha, postupný rým, zvukomaľba, priamy a vševediaci rozprávač,
- útvary: sonet, óda, elégia, hymna, novela, humoreska, epos, jednoaktovka, tragikomédia, reportáž, fejtón, motivačný list, recenzia, anotácia.

Ďakujem za konštruktívny prístup a férové podmienky v procese prijímania našich detí na stredné školy. Verím, že takáto prevencia v dostatočnom časovom predstihu pomôže aj stredným školám.

Pre žiakov, rodičov, základné a stredné školy pripravil: PhDr. Ján Papuga, PhD. (2025), janpapuga@gmail.com.